

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Svcqv̄et E Societate Iesv Via Vitæ Æternæ

Sucquet, Antoine

Antverpiae, 1630

Caput. 30. de solitudinis bono

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54856)

perantiæ. Videant sibi se non vivere, sed multis: unoque suo defectu ac labe tot animas interire, quot habent sibi commissas. Nullæ charybdes aut syrtes juventuti maiores, quàm pedagogus vel magister, si ingenio magno sint & moribus improbis. Otium omnino à pueris arcendum est. idcirco ante omnia videre illis oportet tempus, ita ut in pietatis, civilis vitæ exercitia, & recreationes dispertiat. *Dignatus es. ut sup. pag. 10.*

Otiū vitandum pueris.

JACVLATORIÆ.

Pfalm. 100. **N**on habitabit in medio domus mea, qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.

Pfalm. 30. Diligite Dominum omnes sancti ejus, quoniam veritatem requirit Dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.

Ibidem. Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.

Pfalm. 21. Et anima mea illi viuet, & semen meum seruiet ipsi.

Pfalm. 33. Timete Dominum omnes sancti ejus, quoniam non est inopia timentibus eum.

Tob. 4. Pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum.

Pfalm. 100. Oculi mei ad fideles terra. ut sedeant mecum: ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat.

Ibidem. Non proponebam ante oculos meos rem injustam, facientes pravariationes odiui.

CAPVT XXX.

Meditatio de Solitudinis bono.

PRÆLVDIVM I. Constitue te velut in deserto cum Domino IESV jejunante & orante.

PRAELVDIVM II. ORATIO pro subiectâ materiâ.

Solitudo duplex.

Seneca.

PVNCTVM I. Cōsidera duplicē esse solitudinem, animi, & corporis. Animi (quæ ab omnib. haberi potest) solitudo ea vocatur, quâ homo mentē avocat subinde à rebus externis, & secū habitat, ut vulgò dici solet. Successi, aiebat quidā, non tantū ab hominibus, sed à rebus. Omnes enim vacant, qui volunt: neminem res sequuntur, ipsi illas amplectuntur, & argumentū felicitatis, occupationem esse putant. hâc frui, etiam in turbâ quis potest. Ita videmus aliquos ea quæ præsentia sunt, nec videre, nec audire, nec gustare. Alia est corporis, quâ etiam corpore quis sese ab hominū separat consortio, idque

idq; ut animi sanctam solitudinem consequatur, eum-
 que à terrenis ad cælestia eleuet: juxta illud, *Sedebit so-* *Thren. 3.*
litararius & tacebit, quia levavit super se. vide an hanc at-
que illam ames, & quantum de utraque consecutus sis.
 Qui enim solus esse nequit, vix unquam spiritualis e-
 vadet. Considera Secundò, quanti hanc mentis, vel a-
 nimi Sancti fecerint. Quid enim aliud Joannes Baptista *Quanti sit*
 in deserto, Pauli, Antonij & tot Anachoretarum mil- *solitudo.*
 lia, fuga mundi, & solitudinis amore testantur? Quis ad
 hoc eos impulit? Spiritus certè sanctus, cujus vocem
 aure cordis audierant, quam Arsenius etiam corporis
 acceperat clamantem: Fuge, late, tace. Imò vix ullus
 Sanctorum reperitur, qui non hujus amans fuerit. Sed
 ante omnia intuere exemplum IESV Christi, qui ductus
 fuit à Spiritu Sancto in desertum post baptismum, & *Matth. 4.*
 quadraginta dies in eo permansit; præterea pernocta-
 bat in oratione, secedebat in montem ipse solus, & o-
 rabat, persæpè autè in montem Oliveti: sciebat enim,
 ut ait Ioannes, Iudas locum, quia frequenter IESVS *Ioan. 18.*
 convenerat illuc cum discipulis suis. Sequere, imitare
 Dominum, & Sapientiam æternam. *Aspira*, ut sup. p. 8.
Hæcine firmâ, &c. ibid.

PUNCTUM II. Considera quanta necessitas hujus
 sit: etenim uti nulla negotia rectè in turba tractantur;
 ita minimè omnium quæ ad salutem pertinent. Si enim
 nemo sc. ibit sapientiam, nisi in otio: nemo rem tractat *Solitudo in*
 gravem, nisi secretum petat, seque interpellari, aut stre- *re seriâ qua-*
 pitum fieri prohibeat, immò etiam in mensa, in ludo, *ritur.*
 in somno oprata quies est: quid non debet facere in
 salutis negotio is, qui eam amat? quid non pericu-
 la plurima efficere, & admonitio, & exemplum, &
 doctrina Domini IESV à te impetrare? Audi eum *Matth. 6.*
 monentem: Tu autem cum orare vis, intra in cubi-
 culum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum in abs-
 condito. Audi per Prophetam loquentē: Ducam eam
 in solitudinem, & loquar ei ad cor; quasi in turbâ loqui *Osee 2.*
 non

4. Reg. 4.
Vidua debi-
ta nequit
soluere nisi
solitudine.

non sit solitus, aut certè non ad cor, ut convertatur, neque profectum etiã largitur, nisi ei qui secessu captato, & clauso ostio considerat semitas domus suæ. Non poterat mulier illa Elisæi alûna debita dissolvere, nisi domo clausa oleum in vasa vacua infunderet, ac sæpè obrui necesse est peccatis & debitis gravissimis hominem, nisi receptui aliquando canat. Nõne hoc Dominus, innuere visus Marci c. 6. cùm discipulis in prædicatione occupatoribus dixit: Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Idcirco sanctus Franciscus in montem Alvernum, S. P. Ignatius in Cassinum montem secedebat, S. Martinus quotãnis mensem unum, exclusis omnibus, ab urbe in solitario loco animum viresque colligebat: idem S. Carolus Borromæus factitabat, aliisque Sanctis ferè omnibus commune est & fuit. Hic expende iterum quo spiritu impulsus illi solitudinem ita amant & quaesierint, tantoque eam tempore incoluerint: nõne sancto? proinde solitudinis horrorem maximè in pio aut religioso ferè à spiritu maligno esse scias. Vis igitur Deum tibi ad cor loqui? vis legem vivendi ac normam certam cum Moyse accipere? solitudinem pete. vis IESUM transfiguratum videre? vis sponsam invenire cum sponsa? egredere in agrum, relinque turbas, non tam corpore, quàm animo; corpore tamen etiam fuge, quantum vitæ tuæ ratio permittit. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Dei vox non
auditur in
turbâ.

PUNCTVM III. Considera attentius, unde tam laudata solitudo corporis. Nempe quia animum extra se positum, revocat ad se; & obsurdescentem divinis vocibus obaudientem facit: ita ut quem antea non audierat, hujus vocem audire incipiat, & virtutis dulcedinem in fonte degustare. E contrario ut musica in strepitu harmonia percipi nequit, nec loquentis vox: ita neque Sancti Spiritus inspiratio, neque mentis gaudium absque solitudine potest degustari: imò nec homo
consi-

consideratè aliquid facere potest, nisi in eâ. Quis pingere, scribere, discere valet in boario ac strepitoso foro? arque adeò nullum serium opus absque solitudine fieri potest; neq; corpus commoda, neq; anima quietem capere. ama igitur illam, & statue audire Deum loquentem ad cor tuum. Considera præterea quæ solitudinis sint ad salutem præsidia. Primò, is qui intra eâ se abdit,

*Quid ei, quib
solitudinem
amat, ipsa
conferat.*

quia solatio hominum se priuat, diuinum meretur; quãti autem illud meritò æstimeretur, per se manifestum est. Deinde omnem ferè peccandi illecebrã solitarius evadit. Imò quemadmodum curari peste infecti nequeunt, nisi à morbidis separentur; ita animus valere non potest, nisi separetur ab iis qui animo pestes circumferunt.

*Solitudo vici
tiorum re-
medium,
virtutum
plantarum;
Psal. 54.
Seneca.*

Ideoque de se ait Propheta: Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Solitudinem, ajebat Seneca, quærit, qui vult cū innocentibus vivere. Quid ita? inprimis, quia ibi linguâ offendere non potest: qui autem linguâ non offendit. hic perfectus est vir. quid? quòd etiã Philosophi illum proximum Deo putarunt, qui silere nosset, & ad summam perfectionis breviluquum, & rari-

*Jacobi 3.
Silentij com-
moda.*

loquũ, & submissã voce loquentem requirunt. Quoties, asserit quidam, inter homines fui, minor homo reddi. Silendi, ait Ambrosius, patientia, opportunitas lo-

*Seneca.
Ambr. l. ix.
de Offic.*

quendi, & cõtemptus divitiarum, sunt maxima fundamenta virtutum. Adde, hominem ferè creaturæ amore in solitudine non inescari (minùs enim irritant longè posita, quàm quæ oculis subjecta sunt) adque adeò nec exemplo depravari. unde dicebat S. Antonius: Qui fedet in solitudine, & quiescit, à tribus malis eripitur, id est, auditus, locutionis & visionis. Et Arsenio dictũ est, ut iam monui, Fuge, tace, quiesce; hæ enim sunt radices nõ peccandi. Ea de causa monasteria petuntur, solitudines,

*In solitudine
rara senten-
tia.*

Spiritu sancto instigante, quæruntur, ac licet sæculares non possint pari passu ambulare, sæpè tamen aliquod tẽpus pietati ac lectioni piæ tribuere possunt: imò primum argumentum, cum Seneca, compositæ mentis in

*Athan. in
vita ejus.
Nota.*

illis exi-

*Prima bina
mentis nec
amare soli-
tudine n.*

iis existimo, posse secum consistere, secum morari. Certe conversio, quam neque auditis concionibus atque adhortationibus impetrare à se homo potuit; diei aut horarum aliquot secessu, ac consideratione non raro ab eodem obtinetur. *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

*Solitudo au-
ges pruden-
tiam.
Seneca ep. 8.*
PUNCTVM IV. Considera, quæ solitudo in superbo-
na secum adferat. In hâc enim homo ad se redit atque
ad cor, suaque expendit & disponit prudenter, oculo
mentis depurato; atque ita, qui nihil videtur agere, ma-
jora agit. Præterea hoc pacto aptius redditur Dei collo-
quio, illoque fruitur. Quid ultra sperare, aut optare
potes, ô anima? dic enim, nonne illud suavius quam
humanum arbitraris? cum illo inquam amantissimo
Patris ac Domini colloqui, totius beatitudinis & boni-
tatis fontem degustare, cui per orationem homo con-
jungitur, sed raro nisi in solitudine. Ubi enim Eliæ, ubi
Moysi locutus Deus? nonne in deserto? ubi Christus
manifestavit gloriam suam: nonne in solitudine? Quod
per Isaiam dignatus est promittere, dicēs, Ponet deler-
tum ejus quasi delicias, & solitudinem quasi hortum
Domini, gaudium & lætitia inventetur in eâ, gratiarum
actio, & vox laudis. unde verè, ut August. ait, dulciores
sunt lacrymæ orantium, quam gaudia theatrorum *Aspi-
ra*, ut sup. pag. 8. *Haccine firmâ*, &c. ibidem.

*cap. 51.
In Psal. 127.*
PUNCTVM V. Considera alia solitudinis bona; quæ-
tæque sit voluptatis Sanctorum Patrum lectio, & quæ
ex studio universim hauritur scientia & cognitio. quam
dulcis enim cum illis collocutio? Nunc etiam vide in-
ter alia solitudinis bona, quam in eâ liber cæli aspe-
ctus, quam jucundus terræ & terrenarum rerum despe-
ctus, in quo crebrò se exercere solitū scimus S. P. Igna-
tium, & suavissima cæli gaudia libantem, erumpere in
has voces, Quam sordet mihi terra, dum cælū aspicio!
At quanto dulcius in solitudine, ac sancto otio post o-
rationē, præta inambulare Scripturarū? nam ut D. Hiero-
n. pinguis est sermo divinus omnes in se habens deli-

*Exercitia so-
litudinis
quàm ju-
cunda.*

*Hier sup. il-
lud. ps. 47*

Ex ad pe.

delicias: quidquid volueris ex divino sermone nascitur.
& rursus: Si quidquam est, quod in hâc vitâ virum sapi-
entem teneat, & inter pressuras & turbines mundi æquo animo manere persuadeat, id esse primum reor
meditationem, ac scientiam Scripturarum, *Hæcine vera, &c.* ut supra pag. 7.

Non igitur molestia solitudinis timenda est, maxi-
mè cum Sapiens, ut idem Hieron. nunquam solus esse
possit: habet enim secum omnes qui sunt, & qui sunt
boni, & animum liberum quocumque vult profert &
transfert, & quod corpore nō potest, cogitatione com-
plectitur; & si hominum inopia fuerit, loquitur cum
Deo. Nunquam bonus solus erit. Denique videri certè
potest, neminem in terram sanctam veræ perfectionis,
aut veræ beatitudinis pervenire, nisi per mare rubrum,
id est Christi merita, & desertum, solitudinem saltem
animi, quæ agrè nisi ea quæ corporis est aliquando co-
latur, acquiritur: hæc autem sine illâ, nullius precii est.
nam quid prodest, ait Seneca, totius regionis silentium,
si affectus fremant? Utinam hæc consideraret amans
pietatem, maximè Religiosus, & delectaretur, quiete
potius, quàm concursatione, nisi quoties urget charitas
atque animarum zelus! Si enim SS. Patres, Pauli, An-
tonii, conversationem hominum detrimentum spiri-
tus sentiebant; quid accidet nobis miseris, si non zelo,
sed ut tædium levetur, solatiola quærantur, otium san-
ctum & quies deseratur? O si scirent quantum in so-
litudine, silentio, colloquio cum sanctis Patribus, cum
eruditissimis viris, cum Sapientiâ æternâ capere possent
solatium!

Exercitium pro solitudinis ac silentii virtute
impetranda.

O Amator hominum, qui lucem habitas inaccessibilem, olim
nemo poterat te videre & vivere, sed jam quotidie ubique
& maxime in V. Eucharistiâ quanta apparet humanitas &
Applicatione ad Communionem.

Ff 2

bcni-

benignitas tua, quando nemo vivere potest, nisi te videat; neque tantum videat, sed, quod opto vehementer, te manducet & bibat. Quid ultra facere potes mihi? & quid ego jam reddam tibi, nisi me totum toto corde, tota animâ meâ, & totâ mente meâ? Quid olim, eheu! tum spes esse poterat inveniendi te, cum tibi non esset cum hominibus conversatio? nunc verò plurimum est, cum nobis vivere tibi & nosse te dedisti, & cum dignatus es propter me descendere de throno regali, de caelesti palatio in desertum istud anima mea. Ecce quale desertum! & tu tamen dignaris in illud descendere, & manna pluere, & in terram seculi huius, terram horroris & vasta solitudinis venire. Cum enim in eâ nos vides errantes in montibus, sicut oves sine pastore, quid facere potes cui natura bonitas? Quomodo possent non commoveri viscera misericordia tua, ut populus qui sedet in tenebris te videat lucem magnam? Et quorsum hac? ut rediremus, & converteremur ad te pastorem animarum nostrarum, sequeremur te itinere tridui in solitudinem, & ibi nos manna pasceres corporis ac sanguinis tui; ut habitaret in solitudine iudicium, & esset opus iustitia pax, & cultus iustitia silentium, & hoc pignore salutis accepto securitas usque in sempiternum.

Isaia 32.

Isaia 35.

Dixerat Propheta tuus, Latabitur deserta & invia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium, germinans germinabit, & exultabit letabunda & laudans: gloria Libani data est: decor Carmeli & Saron, ipsi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei nostri. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum, quia scisse sunt in deserto aquae, & torrentes in solitudine, & qua erat arida, erit in stagnum, & sitiens in fontes aquarum, in cubilibus in quibus prius dracones habitabant, orietur visor calami & iunci. Quid ista sibi volunt, Deus meus, nisi in solitudine & non in turba exultare animam, & florere, germinare, & videre gloriam Domini sui? bibere aquas de fontibus tuis, & Saluator mi, & aridam fieri in stagnum, & sitientem in fontes aquarum? qui enim bibit ex aqua quam dederis ei, flumina de ventre eius fluent aqua viva. Concede mihi ergo ut libenter de tot annis vita, tot mensibus, tot diebus decimas aliquas dem tibi, ut te sequar in solitudinem, & audiam quid loquaris in me: non enim

enim habet amaritudinem conversatio tua, ô Sapiencia aterna, sed magna est multitudo dulcedinis tua, quam abscondisti timentibus te. vacare, & videre nos jubes quoniam tu es Deus, id est, omne bonum. & abscondere diceris dilectos tuos in abscondito faciei tuae à conturbatione hominum.

Psal. 45.

Psal. 30.

O utinam delectet me abscondi propter te, & libenter de tot diebus vanitatis vitæ hujus consecrem tibi, & saluti meæ pauculos in quiete & solitudine, ut audiam te loquentem ad cor meum: ut loquar tecum, & cum Sanctis tuis libentiùs quàm cum hominibus. Quis enim novit sensum tuum, Domine, aut quis consiliarius tuus fuit? Incomprehensibilia sunt iudicia tua, & nescio quâ in patriam ducere decreveris. sed quid? inquietudo cordis corpus quiescere non sinit, & fascinatio quedam mentis nostræ: libet ire, videre, audire, & redeo vacuus, quia non sunt ista, quæ valent sanare me; lassus redeo, quia non est quies anima, nisi in te. Egredere igitur anima mea de terra tua, de cognatione tua, de domo patris tui: obliviscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.

Scis quâ

Deus te ad

regnū velis

ducere.

Nihil faci-

at cor

hominis.

Psal. 44.

O anima mea sola esto, ut soli omnium serves teipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam ab illo qui tibi ministrat, secede, sed mente, non corpore; sed intentione, sed devotione, sed spiritu. O quis mihi det ut inveniam te solum, amantissime IESU, dilecte anima meæ, & quietem in te inveniam, & cesset turba cogitationum mearum, & in solitudine meâ viror calami & junctoriatur, & sedeam tecum in pulcritudine pacis, & nihil me perturbet, mortuus sim, & vita mea abscondita tecum Christe IESU, in Deo meo, donec venias, & introducas me in amplissima celi spatia, ubi laudem te totâ animâ meâ, & diligam te, & voces me ad te, voces in sortem Sanctorum, ubi erit gaudium, & consultatio in secula seculorum! Amen.

Bern. serm.

40. super

Cant.

Colof. 3.

Praxis ad solitudinis amorem ingenerandum.

Prov. 4.

Prima. Omni custodiâ, ut Scriptura monet, custodi cor tuum, & scelus corporis tui. vide ut tibi excubet ratio, ne in penetralia necessaria.

Custodia

sensuum ne-

cessaria.

*Linguosus
est urbs sine
muro.*

*Quantum
silentium
cura erat S.
P. Ignatio.*

*Quotidie so-
litudini
vaca.*

*Seneca ep. 8.
Temporis
quarta ha-
benda ratio.*

*Solitudo in
re gravi est
quaranda.*

*Amanda
sub pracipua
festa.*

*Decimam
da temporis
Dca.*

lia intrent hostes, pacemque turbent, & solitudinem cordis tui. Sicut enim urbs patens, & absque murorum ambitu; sic vir qui non potest in loquendo, idem est in videndo, audiendo, cohibere spiritum suum. Merito idem comparatur horto absque sepe, de quo Eccles. Qui dissipat sepe, mordebit eum coluber, ille scilicet tortuosus, ac infernalis: unde primum argumentum disciplinae religiosae, modestia ac solitudo, adeoque in usu tempore S. P. Ignatii (ut exiis qui cum eo erant intellexi) ut cum magna hominum turba domi esset; nullus ibi esse crederetur. imò si quis strepitum faceret, ipse Generalis egrediebatur, & monebat graviter transeuntem: ita ut nonnemo, quem novi, quoties ad cubiculum. Beati viri transiturus accederet, manu prehenderet calceos, ne strepitum vel molestiam illi crearet. Hic est spiritus Sanctorum, qui aliter vadit, cadit potius quam vadit, ut verbis Bernardi utar.

Secunda. Quotidie saltem aliquod tempus tibi tribue, & saluti tuae in remoto, quoad fieri potest, a strepitu loco. Sic scimus fecisse Thomam morum, aliosque illustres sanctitate viros. quòd si domi nequeas, in religiosa domo, velut asylo, periturae vitae partem aliquam decerpe, & otio tribue non otioso. Otium enim, ut Philosophus, sine litteris mors est, & vivi hominis sepultura; additq;. Nullus mihi per otium dies exit, partem noctis studiis vendico; non vaco somno, sed succumbo. Ecce ubi Gentilis, & idolatra: ubi nos?

Tertia. Quoties tibi licet, negotia tua in otio dispone, & considera in solitudine vias ac semitas domus tuae. Nihil certè utilius, quàm meditacòe sua agere, & non fortuito, ut etiam alias monui. Ideò negotium grave, aut iter, aut munus suscepturus, secede ad dies aliquot, atque imitare Dominum, qui priusquam praedicationem inchoaret, in deserto 40. dies in oratione ac ieiunio sese exercebat. Quin & Scipio Africanus dicere solitus erat, numquam se minus otiosum esse, quàm cum esset otiosus; eò quòd in otio de negotiis cogitaret.

Quarta. Sub festa solemnia more multorum, aut domi frequentius solitudinem cole; aut si eam ibi nancisci nequis, in domum aliquam religiosam, si potes, te abde. Atqui, inquires, non haec sola ad salutem via. fateor. at tu securiorem ad opes, ad honores, ad gloriam, ac faciliorem negligas?

Quinta. Quamvis omnes, maximè tamè Religiosos, crebro, imò quotannis dies aliquot animo colligendo dare convenit; saltem ex mensibus singulis diem unum, cum de Arsenio legamus eum quot hebdomadis id facere solitum. Illud tamen suadendū imprimis ei, qui de re gravi, statu vitae, vel simili dilibe-

ratio-

ationem vult inire, ut Spiritus sancti instinctum audiat, & ab eo dirigatur, qui solus novit vias hominum, & omnes incertas prudentias eorum suâ ac paternâ prudentiâ gubernare.

Sexta, quod si solitudinē plures dies tribuere nequis, unū, ut *Saltem bre-*
dixi, saltem tibi fume, & animæ tuæ: qui tot corpori curando, *ve tempus*
ejusque exercitationibus impendis & mundi negotiis, unū cum *solitudinē*
Christo, exemplo Apostolorum maneto, tamen præparatione *tribus.*
antecâ præmissâ. Attende verò maximè, quot per Religionis in-
gressum mundum fugiant, & tamquam unicam salutis viam il-
lam amplectantur. Cur te non movent etiam pericula tua, ut
saltem brevi tempore eum fugias? vide etiam atque etiam, ne
occasione hujus negligas, ne serò aeternum pœnitcat. Ecce quot *Brevi tem-*
reos ad solitudinem carceres cogunt: quot Principes, auctori- *porè missi-*
tas: quot infirmos, necessitas. Attende etiam tu morbū tuum, *diam dissero.*
exilium, carcerem, & solitudinē te cura ac libera. Multis certè
ea ita profuit, ut totam vitam emendârunt, molestissimis ser-
pularum vexationibus, imò tormentis se liberârunt, de seipsis,
quod antea numquâ potuerant, triumphârunt, odium superâ-
runt, cum inimicis in gratiâ redierint, ac singularia à Deo bene-
ficia consecuti sint, &c. Sed quid hæc prosequor; toto orbe no-
tissima. Exercitia S. P. Ignatii, & fructus eorū, quos annales no-
stri diligenter enarrant. Ut autem ad solitudinē istam. Exerci- *Fructus soli-*
tudinē &
tiorum Religioso, invitaret Summus Pontifex Paulus V. In- *exercitiorum*
dulgentiam plenariam illis qui in eâ se exercerent, concessit. *S. P. Ignatii.*

Nota autem universum hunc secessum à populo sex capita, *Fines eorum*
seu fines continere; 1. Confessionem generalem. 2. Consultatio- *utiles & va-*
nè de rerum suarum dispositione. 3. Pœnitentiam de præterito. *ri.*
4. Decretum de instauratione crebra vitæ per recollectionem
aliquam quot hebdomadis; 5. Similiter de statu finali seu in quo
statu, ac virtutis gradu mori velis; 6. Ordinationē vitæ. Primò,
quoad orationem; Secundò mortificationem; Tertio; tempo-
ris distributionē; Quarto, actionum quoad modum reforma-
tionem, & maximè quoad intentionem; Quintò, occasiones
virtutis; Sextò, perfectionis studium. Neque enim solitudinē,
aut Exercitia initurus, proponere sibi debet altam contempla-
tionem, sed sui cognitionem, & vitæ emendationem, ideoq; ad
ea præparatio optima, videre quis nos defectus magis remore-
tur, quæ passio perturbet, & ad hæc omnia dirigenda sunt. Huc
pertinet quod S. Bernard. ait: & primùm quidem ipsum fon- *l. 1. de Cōsid.*
tē suam, id est mentem de quâ oritur, purificat consideratio,
deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, compo-
nit mores, vitam honestat & ordinat, postremò divinarum pari-
ter, & humanarum rerum scientiam confert. hæc est quæ cōsu-

sa determinat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verosimilia examinat, ficta & lucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat, ut nihil in mente resideat, aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduersa præsentit, in aduersis quasi non sentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ est, tam pio otio, tam quæ utili, nullam in vitâ operam dare, nonne vitam perdere est?

Quod sit solitudo aliquæ qua querenda vel unius hora quotidiæ.

Nota.

*Bern. de triplici custodia.
Fabula vitanda.*

Seneca.

Sensum assuesce solitudinis.

Varia sunt exercitia assumenda.

Septima. Quod si neque oratione, neque lectione, neque concionibus audiendis iuari te sentias, percunctare quæso ex te, an iuari velis: nã si corpus frustra aliquibus remediis tentasses curare, & præstans suggereretur, id quæ sine noxâ sumendum, plurimaque experientia probatum, nonne amplectereris? Applica simile istud animæ tuæ: & tenta hoc saluberrimum ejus remedium. Secede, si potes, ad hebdomadas aliquot; si non potes, ad dies; si neque hoc, ad unum: quod si nec istud salutis animæ tuæ, tibi, Deo tribuere velis, horam continuis diebus aliquot, non audiendo professori, non mimo, non ludo, sed concede Deo loquenti in solitudine ad cor. Audi eum, & noli auertere aurem, obdurare cor: sed erubescere quod libeat sæpe fabulis horas optimas tribuere, confabulari, donec hora, ut Bernar. ait: prætereat, quam tibi ad pœnitentiam agenda, ad obtinendam veniam, ad quærendam gratiam, ad promerendam gloriam, misericordia conditoris indulserat; & non libeat horam unam aut alteram quieti, solitudini, taciturnitati dare, è quâ tot tantaque bona omnium sapientium judicio, omnibus quidem, sed maxime Clerico & Religioso proveniunt. Certum est sæpe unâ horâ attentè & inquietè considerasse plus profuisse, quàm plurimas conciones in turba audivisse. Ut appositè dixerit Seneca: Quid, ait, tibi præcipuè vitandum existimem, quæris? turbam. numquam illi tu te commiseris: nunquam à turbâ mores, quos extuli, refero.

Octava. Quemadmodum autem in omni virtute gradatim ascendendum est, ita & in hæc. Assuesce igitur sensim, & coge te exiguo tempore in solitudine permanere, deinde illud protrahere, variaque præbe, sed sancta in quiete solatia: protrahere, inquam, v. g. ad honorem B. Virginis ad quadrantem unum atque alterum, ut solitudinis capiaris usu & amore.

Nona. Soler in solitudine tædium nasci, quod magnum Antonium in suo tirocinio cœpit tentare: verum Angeli monitu edoctus est quâ ratione illud levaret, orationem cum manuum opere alternando: sic etiam & tu poteris variis exercitiis te occupare, tædiumque levare. Sunt autem illa Primum, oratio vocalis

ealis dispositis etiam subinde v. g. stationibus Urbis Romanae.
 Secundum, mentalis, sive meditatio; Tertium, studium sacrae *Scripturae la-*
 Scripturae, quod D. Chrysostr. etiam saecularibus familiare esse *otio quam*
 cupit, Magna certe utilitas ex eo ut supra declaratum est. Ex *uiliis.*
 perietur autem qui quotidie saltem unum atque alterum caput,
 cum aliquo commentario perlegerit. Quartum, memoriae ex-
 ercitatio. Ejus siquidem thesaurum quotidie augere vehemen-
 ter expedit, maximè sacrae Scripturae sententiis, & Sanctorum.
 sunt enim & vitiorum antidota, & sincera mentis oblectatio.
 Quintum, lectio SS. Patrum; Sextum, studium Casuum con-
 scientiae; ut suis quis, ac deinde alienis vulneribus possit mede-
 ri: ad quod, compendium eorum colligere iuvat. Septimum,
 lectio librorum piorum, qui de virtutibus & vitiis tractant;
 Octavum, studium sacrae ac profanae historiae; una cum chartis
 geographicis, atque ex his colligere exempla ad vitam bene in-
 stituendam; Nonum, Politicorum scriptorum cognitio, quae
 si Christianam pietate nitantur, magnum sunt ad gubernationem *Machiavel-*
 praesidium. Quemadmodum Machiavelli institutionem *lica pestis.*
 certam esse reipub. perniciem omnibus manifestum est, qui
 Deum esse, ac mundum gubernare crediderint. Decimum, stu-
 dium quo quis diligenter quaerit praxes proximi iuvandi, dis- *Morientes*
 sidentes conciliandi, afflictos solandi, ac maximè omnium ju- *juvanai se-*
 vandi morientes: tum enim de summâ rei agitur, & de aeterni- *culo.*
 tate jacitur, ut ita dicam, alicui. Sic sese ad conversationem præ-
 parare, est magnâ parte bona opera in secreto informare, qui
 autem saeculis facit, in magno labore, ac fructu exiguo operatur: ut
 is qui ferram ad opus non parat, securim non acuit faber, viam
 viator priusquam in eam sedet, non inquit, ac fortuito aggre- *Conversatio*
 ditur. Undecimum, Philosophicam aliquam quaestionem, aut *præmeditan-*
 Theologicam excutere; Duodecimum, naturalis historiae, *da.*
 plantarum atque animalium pervestigatio: item Mathematicos &
 Astronomiae. Lectio item Poetarum, aut scriptio aliqua. Po-
 stremò ad recreationem animi, pingere, fingere, tornare, funde-
 re, vel simile aliquod exercitium elegantioris ingenii moderatè
 assumere, ita ut seria ac graviora negotia non impediatur: ne
 Virgilii illo monito opus sit:

Excudent alij spirantia mollis aera,

Orabunt cassus melius, caliq; meatus

Describent radio, & surgentia sidera dicent.

Tu regere imperio populos, Romane, memento.

Ha tibi erunt artes, paciq; imponere morem.

Quibus indicatur quemque muneri suo attere in otio oportere, ac semper aliquid agere. Rectè enim ait Ennius in Iphigen,

Orium fugiendum.

Otio qui nescit uri, plus negotii habet,
Quàm cum est negotium in negotio.
Nam cui quod agat, institutum est, nullo negotio
Id agit, studet sibi, mentem atque animum oblectat suum.
Otioso in otio animus nescit quid velit,
Dignatus es, ut supr. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Pfalm. 62.

IN terra deserta, inuia & inaquosa; sic in sancto apparui tibi, ut
viderem virtutem tuam & gloriam tuam.

Cant. 7.

Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis,

Cant. 8.

Quis mihi det te fratrem meum, ut inueniam te foris, & deosculer,
& jam me nemo despiciat?

Pfalm. 54.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.

Olea 2.

Duc me in solitudinem, Deus meus, & loquere ad cor meum.

CAPVT XXXI.

Meditatio prima de studiis, & præcipuâ hominum occupatione.

PRÆLVDIVM I. Compositio loci est statuere se coram Deo patre luminum, velut cæcum & inopem, &c.

Secundum. Orare ut Dominus te illuminare & accendere dignetur.

Socrates.

Homo nihil perfectè cognoscit.

PUNCTVM I. Considera Primò, quanta sit in homine ignorantia: quod in pueris & plerisque mortalium patet. Sed & sapientissimus Socrates hoc magnum putabat, quòd sciret se nihil scire: & vix quidquam in Philosophiâ, etsi maximè obuium, plenè cognoscitur, & multò plura ignoramus quàm scimus. quòd si quis, uti debet, credit, se vilipendet, alios libenter audiet, non interpellabit; Dei gratiæ, si quid perceperit, animo & ore tribuet. Et quid hæc profunt si nos ipsos ignoramus, si te, ô sapientia æterna? Considera Secundò, in scientiis, artibus & opibus velut vilissimis rebus, Dominum Ethnicis principatum dedisse, adedò ut nullus ad eos jam accedat: omnes verò eos cum plerisque doctissimis